

Guia docent de l'assignatura "Educació per a la salut"

2011/2012

Codi: 101804

Crèdits ECTS: 6

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500891 Infermeria	830 Graduat en Infermeria	OB	2	2

Contacte

Nom : Maria Dolores Juanola Pagés

Email : MariaDolores.Juanola@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi ha prerequisits

Objectius i contextualització

La finalitat de les cures que ofereixen les infermeres és promocionar la salut i potenciar el l'autocura de cada persona, i de les que formen l'unitat de convivència i la comunitat. Amb aquest marc de referència, aquesta assignatura pretén que els estudiants siguin capaços de:

- Seleccionar els marcs teòrics de l'aprenentatge pertinents per fomentar que les persones i grups que s'autocuidin.
- Planificar programes d'educació per a la salut tot seleccionant la metodologia pertinent segons cada situació/problema que es presenti i l'efectivitat demostrada, per implementar en qualsevol àmbit assistencial.
- Aprendre el rol de la infermera per determinar les necessitats educatives y facilitar los processos d'aprenentatge de les persones de totes les edats, en qualssevol etapa de la vida i situació de salut que es trobin per autocuidar-se.

Aquesta assignatura ofereix las bases teòriques necessàries, per tal de poder determinar les diferents necessitats educatives que es poden plantejar segons els diagnòstics infermers que s'estableixin.

Els continguts s'integren amb les assignatures del segon semestre del segon curs: les Cures Infermeres al Vell. Durant el pràcticum III l'estudiant seleccionarà els coneixements teòrics i metodològics per aplicar-los durant els processos assistencials.

Els coneixements i metodologia d'aquesta assignatura es relacionen amb les altres assignatures de infermeria de cursos superiors sobre les cures al llarg de la vida de les persones i en diferents situacions de salut.

Competències i resultats d'aprenentatge

1463:E01 - Oferir una atenció sanitària tècnica i professional adequada a les necessitats de salut de les persones ateses, d'acord amb l'estat de desenvolupament dels coneixements científics de cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que s'estableixen a les normes legals i

deontològiques aplicables.

1463:E01.28 - Planificar i dur a terme les cures infermeres necessàries individualitzades en cada cas.

1463:E01.30 - Argumentar amb evidències científiques la selecció de les cures infermeres més idònies per a una atenció professional adequada a les necessitats de salut de les persones.

1463:E03 - Aplicar els fonaments i els principis teòrics i metodològics de la infermeria.

1463:E03.01 - Identificar els elements històrics, conceptuals i metodològics rellevants que defineixen el conjunt de la disciplina infermera.

1463:E05 - Dissenyar sistemes de cures dirigits a persones, famílies o grups, avaluar-ne l'impacte i establir-hi les modificacions oportunes.

1463:E05.02 - Dissenyar i modificar plans de cures segons les necessitats de les persones, les famílies o els grups.

1463:E05.03 - Dissenyar estratègies d'educació per a la salut en persones, famílies i grups.

1463:E08 - Promoure i respectar el dret de participació, informació i, autonomia i el consentiment informat en la presa de decisions de les persones ateses, concorde d'acord amb la manera en la qual com viuen el seu procés de salut - malaltia.

1463:E08.01 - Descriure els processos per promoure la participació i l'autonomia del pacient en la presa de decisions en el seu procés de salut i malaltia.

1463:E09 - Fomentar estils de vida saludables, l'autocura, donant suport al manteniment de conductes preventives i terapèutiques.

1463:E09.01 - Indicar estils de vida saludables i conductes preventives i terapèutiques.

1463:E09.02 - Planificar activitats específiques per fomentar i mantenir la salut i prevenir la malaltia

1463:E11 - Establir una comunicació eficaç amb pacients, família, grups socials i companys, i fomentar l'educació per a la salut.

1463:E11.19 - Enumerar i explicar quines són les característiques que demostren l'existència d'una comunicació eficaç i efectiva que afavoreixi l'educació per a la salut.

1463:E11.20 - Utilitzar estratègies i habilitats que permetin la comunicació efectiva amb pacients, famílies i grups socials.

1463:E14 - Establir mecanismes d'avaluació, considerant els aspectes científics i tècnics i els de qualitat.

1463:E14.01 - Descriure els sistemes d'avaluació més adequats per als programes dissenyats.

1463:E16 - Demostrar que es coneixen els sistemes d'informació sanitària.

1463:E16.15 - Seleccionar les TIC disponibles en l'àmbit sanitari per obtenir, elaborar, gestionar, analitzar, planificar i generar informes.

1463:E16.16 - Comparar les característiques dels principals sistemes d'informació sanitària.

1463:G01 - Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.

1463:G01.00 - Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.

1463:G02 - Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.

1463:G02.00 - Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.

1463:G03 - Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

1463:G03.00 - Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

1463:T01 - Analitzar i sintetitzar fenòmens complexos.

1463:T01.00 - Analitzar i sintetitzar fenòmens complexos.

1463:T04 - Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.

1463:T04.00 - Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.

1463:T06 - Col·laborar i integrar-se en grups i equips de treball.

1463:T06.00 - Col·laborar i integrar-se en grups i equips de treball.

Continguts

- Influència del context social i sanitari actual en l'educació per a la salut.
- Teories de l'aprenentatge i el paper de la infermera: conductisme, constructivisme, humanisme
- Teories i models d'educació per a la salut i el rol de la infermera.
- Factors que influeixen en l'aprenentatge de caire biològic, psicològic, social i cultural.
- El paper dels coneixements, de les emocions, de les actituds, de les habilitats, del context social i institucional en el processos d'aprenentatge per autocuidar-se.
- Etapes de la planificació d'un programa d'educació per a la salut.

- Etapes de la planificació d'un programa d'educació per a la salut.
  - Models d'anàlisi de necessitats educatives. Priorització de problemes.
  - Definició i consens de metes i d'objectius.
  - L'organització dels continguts.
  - Mètodes d'educació. Mètodes d'educació directes: la xerrada, l'entrevista i el grup. Mètodes d'educació indirectes: mitjans visuals, sonors, mixtes, campanyes mediàtiques i arts plàstiques. Recursos. Temps. Actuació.
  - Avaluació de l'anàlisi de necessitats, del procés del programa i dels resultats

Metodologia

1 APRENTATGE BASAT EN PROBLEMES

La metodologia emprada serà bàsicament la de **l'Aprenentatge Basat en Problemes (ABP)** que es du a terme mitjançant sessions tutoritzades per un/a professor/a i presencials a l'aula per analitzar una situació problema i facilitar l'aprenentatge. Mitjançant aquesta situació/problema, l'estudiant adquireix habilitats per afrontar problemes, prioritzar i cercar informació, prendre decisions i avaluar la seva activitat.

En l'ABP, el rol de l'estudiant és actiu perquè és el responsable del procés del seu aprenentatge. El rol del professor/a és el de facilitador i guia d'aquest procés en el què s'hi contempen tres etapes:

Primera sessió de tutoria

Elecció d'un escenari o situació per consens: Es lliura als estudiants els resums de les situacions que s'hauran de treballar al llarg de la unitat. Aquestes il·lustren quelcom que li passa a una persona, a un grup o a una comunitat en una situació real.

Exploració de la situació: els estudiants identifiquen quin és el problema i els aspectes rellevants que hi estan relacionats. També, identifiquen el coneixement previ que tenen d'aquest problema i les àrees que necessiten estudiar més a fons per acabar de comprendre'l i poder-lo afrontar. Per mitjà d'un raonament i anàlisi de les dades, els estudiants es fan preguntes per arribar a formular hipòtesis; identifiquen els objectius i els resultats d'aprenentatge a assolir. Amb aquests elements el grup consensua un pla de treball que ha de guiar el seu pla d'estudi per la segona sessió.

Segona sessió de tutoria

Els estudiants expliquen breument la cerca bibliogràfica, les fonts i els recursos utilitzats en el període d'estudi. El grup discuteix les estratègies individuals de cerca i les fonts de consulta utilitzades per valorar críticament la informació recollida (la reputació dels autors, els mètodes d'investigació utilitzats, els mètodes estadístics aplicats,...). Es discuteix el pla de treball planificat, on tots els components del grup han de tenir l'oportunitat d'explicar la informació que han estudiat. Amb aquesta posta en comú, els estudiants s'estan capacitant per a l'avaluació crítica i correcció del seu coneixement previ, alhora, que desenvolupa l'habilitat d'avaluar críticament el seu raonament del problema. Com a resultat de la discussió han d'extreure un resum de coneixements i abstracció dels principis i els conceptes que puguin ser aplicats a altres situacions anàlogues.

La situació ha de ser tornada a avaluar per revisar el pla d'aprenentatge i justificar la llista d'hipòtesis per veure si són acceptades, modificades o eliminades.

Tercera sessió de tutoria

En aquesta es fa una anàlisi de la situació problema treballada i es fa una síntesi de l'aprenentatge i objectius assolits. Es tracta de contestar les següents preguntes: Què és el que s'ha après de nou treballant el problema? Com es relaciona aquest aprenentatge amb els objectius? Quins principis o conceptes nous s'han discutit? Quins s'han après? Què del que s'ha après ajudarà a entendre diferents problemes o situacions en el futur? Quines àrees d'aprenentatge es van identificar però no es van treballar? Preguntes totes elles que permeten identificar el coneixement assolit i el que encara resta pendent.

Es finalitza aquesta tercera sessió amb l'autoavaluació, l'avaluació entre iguals i la del professor/a.

2 PRÀCTIQUES EN ESPAIS ESPECIALITZATS amb la finalitat d'elaborar un projecte d'educació per a la salut:

- Identificar els problemes
- Determinar els marcs teòrics d'educació per a la salut a aplicar
- Determinar el model d'anàlisi de les necessitats educatives a aplicar
- Identificar i prioritzar els problemes
- Definició de metes i concens d'objectius amb criteris de resultats
- Determinar els continguts i els mètodes d'educació
- Avaluació del projecte

Els grups són de 20-25 estudiants

3 Classes teòriques participatives amb la finalitat de clarificar dubtes i relacionar conceptes on els estudiants hi tinguin una major dificultat

4 Sessions d'exposició i discussió pública dels treballs

5 Tutories individualitzades: es podran concretar de tutories específiques contactant prèviament per e-mail amb el professor/a.

Activitats formatives

Activitat	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
1 Aprenentatge basat en problemes (ABP)	46	1.84	1463:E01.28 , 1463:E01.30 , 1463:E03.01 , 1463:E05.03 , 1463:E09.01 , 1463:E11.19 , 1463:E14.01 , 1463:E16.16 , 1463:G03.00 , 1463:T06.00 , 1463:T04.00 , 1463:T01.00 , 1463:G01.00 , 1463:E16.15 , 1463:E11.20 , 1463:E09.02 , 1463:E08.01 , 1463:E05.02
2 Activitats autònomes. Estratègies de cerca en bases de dades. Lectura crítica	90	3.6	1463:E01.30 , 1463:G01.00 , 1463:T01.00 , 1463:G02.00 , 1463:E16.15 , 1463:E09.02

de textos, guies de pràctica clínica i articles. Realització d'esquemes i mapes conceptuals.

3 Classes teòriques 5 0.2 1463:E03.01 , 1463:E09.02 , 1463:E05.03

Avaluació

L'avaluació consta de dues parts:

El sistema d'avaluació és formatiu al llarg del període d'aprenentatge i consta de dues parts:

1 Avaluació de l'ABP

Durant el treball en grup d'ABP es valoren les accions de l'estudiant que registre el/la professor/professora.

Els criteris d'avaluació de l'estudiant consten en un instrument d'avaluació que es lluiran l'estudiant el primer dia de la unitat d'ABP

Cada tres sessions n'hi ha una d'avaluació oral i al final es lliure a l'estudiant una valoració escrita

L'assistència a les sessions d'ABP és obligatòria

2 Prova escrita d'educació per a la salut

L'estudiant demostra la selecció, relació i l'aplicació dels coneixements davant d'una situació/problema de la pràctica assistencial.

Els criteris d'avaluació consten en un instrument d'avaluació que es lliuren a l'estudiant

L'assistència a les sessions és obligatòria

La data de **revisió de la prova** es concretarà en el campus virtual.

Qualificació final

És la suma de la nota de l'ABP i de prova escrita. Per la obtenció de la nota és obligatori presentar-se a totes les parts avaluatives.

Per la qualificació final s'aplica la Normativa vigent d'avaluació en els estudis de la UAB.

No presentat

Es considera no presentat quan:

L'estudiant ha faltat al 30 % de les sessions d'ABP planificades de les assignatures integrades que formen la unitat.

L'estudiant ha faltat al 15% dels seminaris

No s'ha presentat a la prova escrita

Situacions especials

Les **situacions especials i particulars**, són valorades per una comissió avaluadora configurada a tal efecte

Activitats d'avaluació

Activitat	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge

1	50%	4	0.16	1463:E01.28 , 1463:E01.30 , 1463:E03.01 , 1463:E05.03 , 1463:E09.01 , 1463:E11.19 , 1463:E14.01 , 1463:E16.16 , 1463:G02.00 , 1463:T06.00 , 1463:T04.00 , 1463:T01.00 , 1463:G03.00 , 1463:G01.00 , 1463:E16.15 , 1463:E11.20 , 1463:E09.02 , 1463:E08.01 , 1463:E05.02
2 Prova escrita	50%	5	0.2	1463:E05.03 , 1463:E14.01 , 1463:G01.00 , 1463:E11.20 , 1463:E09.01 , 1463:E09.02

Bibliografia

Bibliografia

Donat que una de les competències generals que es pretén que adquireixi l'estudiant és la de desenvolupar estratègies per a un aprenentatge autònom (CG2), i que l'activitat dirigida pel docent és l'Aprenentatge Basat en Problemes (ABP), no s'especifica la bibliografia.

En l'ABP l'estudiant ha de fer-se competent en la cerca d'informació i lectura crítica de la mateixa. En la primera sessió els estudiants, en funció del pla de treball plantejat, esbrinen quines són les fonts d'informació adients per al seu pla de treball. En la segona sessió expliquen les dificultats que han tingut en la cerca i confronten les troballes i evidències. En funció d'aquest treball compartit raonen la idoneïtat o no, de la mateixa.

Aquests són els raonaments fonamentals pels quals no es considera oportú que el professorat presenti un llistat específic de bibliografia